

МИ
АЛЕКСАНДАР I
по милости Божијој и вољи Народној
КРАЉ СРБА, ХРВАТА И СЛОВЕНАЦА

Проглашујемо и објављујемо свако и свакоме, да је Законодавни Одбор Народне Скупштине Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, на основу члана 139. Устава, на својој ККХVII редовној седници, одржаној 27. децембра 1921. године у Београду, решио и да смо Ми потврдили и потврђујемо, да се „Уредбом о оснивању Државног Одељења за Заштиту Деце и Младежи“ од 3. фебруара 1919. године и „Правилник о уређењу Одељења за Заштиту Деце и Младежи“ од 1. октобра 1919. године — списак уредаба Министарства Социјалне Политике Бр. 18. и 14. — „Службене Новине Бр. 195./1921. године измени и да гласи:

ЗАКОН
О ЗАШТИТИ ДЕЦЕ И МЛАДЕЖИ

1. Опсег Заштите

Члан 1.

Ратна сирочад, а затим сва деца и младеж без икакве или без довољно родитељске или старатељске заштите — уживају државну заштиту и предмет су старања Министарства Социјалне Политике.

Члан 2.

Државна Заштита обухвата децу од зачећа њихова и младеж до 18 године. Старање Министарства Социјалне Политике не обухвата ону накуштену младеж о којој ће се по посебним законима и уредбама старати Министарство Правде.

II. Органи Заштите.

Члан 3.

Министарство Социјалне Политике врши државну заштиту деце и младежи преко својих органа уз помоћ самоуправних јединица и хуманих друштва и установа за заштиту деце и младежи.

Органи су Министарства:

- 1.) Обласне Заштите Деце и Младежи.
- 2.) Месне Заштите Деце и Младежи.

Члан 4.

Министарство Социјалне Политике — Одељење за Заштиту Деце и Младежи — има ову задаћу:

1.) да ради све законодавне и управне послове, који се односе на васпитну, правну и материјалну бригу о деци и младежи, у првом реду о ратној сирочади, затим и о другој сирочади и напуштеној деци;

2.) да врши врховни надзор над радом свих државних, самоуправних и приватних органа и установа;

3.) да даје главну директиву том раду и да ужива иницијативу у свима правцима тога рада;

4.) да директно и преко Обласних и Месних Заштита подстиче и помаже приватну иницијативу на пољу заштите деце и младежи;

5.) да оснива децаје установе заједничке за целу државу и да њима управља. Ове ће се установе оснивати у првом реду за одојчад, малену, болесљиву, ненормалну и напуштену децу;

6.) да прикупља, сређује и публикује статистичке податке за целу државу односно заштите деце и младежи;

7.) да успоставља везу између свих државних власти и установа, затим између домаћих и страних државних и приватних организација и установа, које се баве заштитом деце и младежи;

8.) да се стара за сарађу свију других Министарстава односно заштите деце и младежи;

9.) да сарађује у регулисању међународних односа по предмету заштите деце и младежи;

10.) да сарађује у борби против свих оних порока, злих навика, болести и других социјалних зема, који проузрокују дегенерисање и запуштеност деце и младежи и да води статистику о њима.

Овај свој задатак врши Министарство, у колико није такове природе, да га мора вршити само, преко Обласних и Месних Заштита, а уз помоћ и сарађу свију обласних, окружних, средњих, општинских, градских, државних и самоуправних власти, по правилику који прописује Министар Социјалне Политике.

1. Обласне Заштите.

Члан 5.

Да се Заштита деце и младежи узмогне успешно обављати обзиром на посебне прилике појединих крајева, да се још успешни јединственост рада и успостави веза између појединаца, организација и установа, које раде на подручју заштите, оснивају се да поделе области (чл. 95. и 134. Устава) ове Обласне Заштите:

1.) за Србију: у Београду, Скопљу и Битољу.

2.) за Војводину: у Суботици.

3.) за Хрватску, Славонију Међимурје и Чепин: у Загребу.

4.) за Словенију: у Љубљани.

5.) за Босну и Херцеговину: у Сарајеву.

6.) за Далмацију: у Сплиту.

7.) за Црну Гору: на Цетињу.

Обласне Заштите у Загребу, Љубљани, Сарајеву и Сплиту остају и даље као одседи социјалне политике под покрајинских управа, док се не изврши подела земље на области. Након поделе земље на области основаће се у свакој области Обласна Заштита као одсек државне обласне управе (према чл. 95. Устава).

За Обласне Заштите у Београду, Савиљу, Београду, Суботици и на Цетињу, затим за све Округе и за све Месне Заштите основане пре ступања на снагу овога закона, т. ј. за њихов састав и рад, важеће се на снази § 8. Правилника од 1. октобра 1919. год. до поделе земље на области и до организације заштитних органа по оном закону. До тог времена све те Заштите у доградњом свом саставу радећи по пословнику, који прописује Министар Социјалне Политике.

Члан 6.

Задаћа је Обласне Заштите:

1.) да проведе организацију Месних Заштита, да им даје инструкцију за рад и да врши надзор над њима;

2.) да буде веза између Месних Заштита и Министарства Социјалне Политике;

3.) да подноси предлоге и представке за заштиту деце и младости, и да се стара за унапређење заштите у својој области;

4.) да води рачуна о целокупном заштитном раду на свом подручју и да прикупља и сређује све податке о том раду;

5.) да врши надзор над свима установама за децу и младост у својој области, било оне државне, обласне, окружне, месне, општинске, задужбинске (завадне) или приватне;

6.) да врши надzor nad свима организацијама, које се баве заштитом деце или младежи;

7.) да располаже са добровољним прилозима, које на свом подручју крајем од разних приватних установа и добрих људи у своју заштиту;

8.) да израђује предлог за државни буџет за своју област и приводи свим средствима одобрена јој у оквиру државног буџета;

9.) да даје информацију за оснивање и уређење потребних установа и организација за заштиту на своме подручју;

10.) да стално врши социјалну пропаганду, којом је сврха да инспириса друштво у питањима заштите и да отклони јавно мишљење у прилог што снажније заштите деце и младежи, дуготрпача и телесног развоја деце и младежи; да ради тога припређује афише, плакатыма, изложбе, да издаје књижице, брошуре, листовце и т. д.

11.) да проводи сама или уз помоћ својих органа и постојећих људских организација и установа, заштиту деце и младежи; да у ту сврху одржава сталну везу са свима државним, обласним, окружним, средњим, општинским и градским властима и приватним установама ради условног спровођења заштите;

12.) да води рачуна о свој саобраћај, полуспровој, ванбрачној, полузаконској или незаконској деци, нарочито о деци смештој у породицама, да преко својих органа стално води надзор и по потреби врши премештај деце и сваке промене; ваљно боложи;

13.) да се стара о деци смештој у азводе, да настоји да се у азводе смештају по могућству само

одојчад и малена деца, коју није могуће сместити у породице, затим деца боделива, телесно закржјала, неспорна и запуштена;

14.) да уреди сабиралиште (дом), у које се деца смештају само за време, док се не установи да ли она попадају под државну заштиту;

15.) да се брине око оснивања и организовања приватних друштава, која ће се старати за одрасању младежи у васпитном погледу и да одржава везу између њих и државних и самоуправних власти;

16.) да се стара о томе, како да се што успешније предупреду кажњива дела деце и младежи, да помаже осталим властима у провађању овог задатка, нарочито у том, да се тачно провађају полицијски прописи и наредбе, којима је задаћа спречавање дечијег криминалитета;

17.) да помаже у спровођању потребних мера за васпитање напуштене младежи, која је дошла у сукоб са казним законом;

18.) да помаже старатељским властима у вршењу њихове дужности и доставља судским властима оне преступке старатеља, којима би се могао довести у опасност њихови и васпитање сирочади;

19.) да се стара о томе, да се ратној и другој сирочади снаге покретно и непокретно имање, па да у ту сврху, у случају потребе, укаже помоћ и морално и материјално;

20.) да прикупља и води тачне податке о ванбрачној деци;

21.) да посвети пажњу одојчади и малој деци, и да свима силама помаже сваки рад на сузбијању помора одојчади, нарочито ванбрачне;

22.) да именује месне поверенике;

23.) да врши све остале послове заштите, које јој у дужност стави и повери Министарство Социјалне Политике, и да о овоме подноси периодичне извештаје о своме раду;

24.) да сарађује у борби против свих ових порока, злих навика, болести и других социјалних зана, који проузрокују дегенерисање и запуштеност деце и младежи.

Члан 7.

Чинованици Обласних Заштита постављају се по општем прописима за државне чиновнике грађанског реда.

2. Месне заштите и повереници.

Члан 8.

Месне Заштите Деце и Младежи, као и повереници, државни су органи. Њихово је подручје једна општина односно град.

Повереници су помоћни органи Месне Заштите. Они се у првом реду постављају у местима ван седишта Месне Заштите, али се могу поставити и у самом седишту Месне Заштите, а посебно у градовима, било за извесно дело места, било за извесне послове заштите.

Члан 9.

Поверенике именује Обласна Заштита на предлог поједине Месне Заштите, и то првенствено из реда учитеља, учитељки и свештеника, затим из реда других лица, која показују особиту дубину за децу и младеж. Служба повереника је почасна и бесplatна. Особито марљивим, а спрмачним повереницима, одређује се изузетно награда.

Члан 10.

Задатак је Месних Заштита:

1.) да пронађу и пошле децу и младеж, коју ваља заштитити;

- 2.) да пронађу и попишу сву ванбрачну децу;
- 3.) да прикупљају све податке о деци и младежи, коју ваља заштитити;
- 4.) да воде непосредни надзор над свом ванбрачном децом и младежи као и над свом оном децом и младежи, која је смештена у породицама, код занатлија или трговаца или као послуга;
- 5.) да помажу старатеље упуством и саветом и да опазе како старатељи управљају штићениковом имовином и како се брину за штићенике; чим опазе какovu неуредност да то одмах јаве надлежним властима, а нарочито Обласној Заштити и старатељском суду;
- 6.) да оснивају Дечје Станице и друге месне установе за децу и младеж и да њима руководе;
- 7.) да се у опште старају за унапређење деце и младежи у своме подручју;
- 8.) да представљају државну заштиту деце и младежи код месних власти, приватних установа и у народу;
- 9.) да подносе Обласној Заштити писмен извештај по хитним случајевима одмах, а о читавом осталом раду свака три месеца;
- 10.) да воде тачан преглед све заштићене деце и младежи са свим потребним подацима о њима;
- 11.) да живо сарађују у борби против свих оних порока, злих навика, болести и осталих социјалних зана, који проузрокују дегенерисање и запуштеност деце и младежи;

Члан 11.

Месна Заштита и повереници стараће се да популаришу заштиту деце и младежи обавештавањем, продавањима, ширењем књига часописа, да добију што више сарадника за посао заштите деце и младежи.

Више Месних Заштита могу се удружити за извођење каквог већег рада односно заштите деце и младежи.

Члан 12.

Месно Заштита и повереници нарочито ће се старати да се на време одреди, прими и преда помоћ заштићеној деци и младежи.

Члан 13.

Месну Заштиту Деце и Младежи сачињавају три члана општинског одбора, који тај одбор сам одреди, по један повереник (повереница) сваког села (кварта) из подручја одређено општина (града), један учитељ (учитељица) и по један изасланик месних приватних друштава, која се баве заштитом деце и младежи. Сви ови чине Одбор, који из своје средине бира председника и секретара. Административне трошкове Месне Заштите сноси државна општина.

Члан 14.

Месна Заштита стара се да се у сваком месту или крају њеног подручја (општина, града) оснују месне установе за заштиту деце и младежи, које ће вршити непосредну заштиту и утицати на напредак деце и младежи.

Члан 15.

Месне установе издржаваће се првенствено приносом самоуправних јединица (општина, градова, средова, области); затим добровољним придозима, догацима и добровољном сарадњом, а по потреби помагаће их и држава.

Члан 16.

Рад у месним установама засниваће се у првом реду на приватној иницијативи уз сарадњу државе и самоуправних јединица.

Члан 17.

Дужност је Месне Заштите, да оснива такве месне установе које одговарају потребама њеног подручја, и да се стара да те установе раде у међусобном споразуму помажући Обласним Заштитама и Министарству Социјалне Политике.

Члан 18.

Оснивање, укидање и затварање месних установка врши Обласна Заштита.

Члан 19.

Свако место треба да има по могућству Дечију Станицу, која ће имати ове установе:

1.) Склонилиште са пет до десет постеља за пролазну децу и за ону, коју треба привремено узети и склонити у случају болести, смрти у кући ит.д.

2.) Саветилиште за матере, у коме ће се вршити лекарски преглед деце, давати упутства за негу деце, држати течажеве ит.д.

3.) Дечије купатило и апарат за дезинфекцију, где ће се завести по могућству бесплатно, обавезно и стално купање деце и дезинфекција ствари.

4.) Дечије обданиште, где ће се чувати преко дана деца, чији су родитељи на раду или на путу. Оно може бити спојено са дечијим забавилиштем и дечијом трпезом. У сваком случају деца у обданишту пружаће се забава, а по могућству давати и храна.

5.) Дечије игралиште на чистом и свежем ваздуху на коме ће се деца скупљати ради играња, забаве и утакмице. Ту ће се поставити разне справе за играње и гимнастику. Дечије игралиште треба да је стално под стручним надзором, како би се деца чувала од рђавог утицаја улице и друштва.

6.) Дечију трпезу за сироту децу.

III. Збрињавање деце и младежи.

Члан 20.

Брзо и правлазо збрињавање деце и младежи главни је задатак државне заштите деце и младежи.

Члан 21.

На првом месту треба збринети ратну сирочад, па онда осталу сирочад, сирочадину и напуштену децу, помазати изван од најтежњих и омих случајева, где је брза помоћ неопходно пужна.

Члан 22.

Деца ће се збрињавати:

Ако је икакo могуће дете ће се оставити у његовој властитој породици. Ако је мати жива, оставља се дете матери. Ако је мати умрла или је физички или морално неспособна оставља се код бабе, деде, стрица, брата, сестре или друго родбине.

Ако дете нема никoга свог, ко би га примио, даје се пријатељу породице или другој вредној породици, и то, ако је икакo могуће у истом месту. Ако то није могуће, даје се у нажалну породицу у другом месту. Мајку и друге рођаке, која су тако сиромашни, да ипак не могу сами издржавати децу, ваља поштом и иначе помоћи.

Члан 23.

Органи заштите тражиће судским путем, да они, који су по грађанском закону дужни бринути се за дете, ту своју дужност и врше.

Члан 24.

Ваља свима силама порадиати на томе да децу (сирочад) узимају под своје селске и градске породице без деце.

Члан 25.

Оставу деце са издржава, а без родитеља, пада на терет државе да им се доведе у кућу таква родна породица, која ће им замешти родитеље.

Члан 26.

Деца се смештају на чување и васпитање само у родну породицу. Смештај деце у ванродне породице може се поверити и приватним друштвима, која су обавезна да такв задатком, а по прописаним условима и под надзором државним.

Члан 27.

Обласна и Месна Заштита састављаће и стално водити списак ваљаних породица за смештај деце, а о смештеној деци водиће тачну евиденцију и надзор.

Члан 28.

Пошто се неће моћи свагда провести смештање деце у породице у подручју исте области, стајаће све Обласне Заштите ради тога у сталној сарадњи и у обавезном међусобном помагању.

Члан 29.

За сваки смештај детета у породицу донесе Обласна Заштита засебно решење на предлог Месне Заштите. Жалбе против оних решења упућују се Министарству Социјалне Политике у року од 14 дана.

Члан 30.

Деце ће се одузети од оних породица, у којима би његово чување и васпитање ма у ком погледу било уgroжено.

Члан 31.

Трошкови за превоз из области у област сноси сва Обласна Заштита, која шаље децу.

Члан 32.

Са сваком чуваром детета направиће се одмах код примања писмени уговор, у коме ваља нарочито истаћи, да је дужан са дететом поступити као са својим рођеним дететом, и да је дужан дете редовно слати у школу, док не доврши основну школу.

Члан 33.

Државна и приватна заштита дужне су старати се, да сви њихови штићеници безусловно сврше основну школу, а након тога да се изуче у практичној пољопривреди, занату, трговини или индустријском послу. Особито даровита деца, државни штићеници, могу се дати и у више науке по одобрењу Министарства Социјалне Политике.

Члан 34.

Деца се не смеју упошљавати у таквим радовима, којим би били штетни по њихово физичко или морално здравље.

Члан 35.

Обласна и Месна Заштита састављаће и стално допуњавати списак пољопривредника и послодаваца, код којих се могу деца сместити ради обучавања, а о смештењу деце водити тачну евиденцију и надзор. Смештај деце на привредну обуку може се поверити и приватним друштвима која су основана ради тога, а под државним надзором.

Члан 36.

Са сваком пољопривредником и послодавцем, коме се дете повери, направиће се писмени уговор.

Члан 37.

Штићеници Обласне и Месне Заштите могу се одузети од пољопривредника и послодаваца кад на-

стану за то оправдани разлози. Решење о том доноси Обласна Заштита на предлог Месне Заштите. Против решења може се жалити Министарству Социјалне Политике у року од 14 дана.

Члан 38.

Помоћ за децу и младеж даваће се у новцу, одећу, обућу и т. д. Помоћ је редовна или ванредна.

Члан 39.

Редовна помоћ даје се за издржавање и васпитање итд. ванредна у случају особите потребе, као у случају болести, смрти и т. д.

Члан 40.

Помоћ из државних средстава и других прихода одређује Обласна Заштита, а расподела се врши преко Месне Заштите. Помоћ из својих средстава одређује и расподељује Месна Заштита.

Члан 41.

Месна Заштита дужна је обавештавати Обласну Заштиту не само о издатој помоћи из средстава одређених од Обласне Заштите него и о својој помоћи и помоћи самоуправних јединица.

Члан 42.

Ради контроле и праведне поделе помоћи водиће Месна и Обласна Заштита појединачне списак о указаној помоћи.

Члан 43.

Све државне и самоуправне власти дужне су ради прегледа извештавати Месну Заштиту о указаној помоћи деци и младежи. Месна Заштита водиће преглед и о свакој другој помоћи.

Члан 44.

Све молбе по предметима заштите деце и младежи ослобођају се таксе. Све власти и установе издаваће бесплатно уверења, документа и остале податке, који се тичу заштите.

Члан 45.

Према потреби установиће се надзор за заштиту деце као помоћна установа Месних Заштита, а са задатком, да сузбија запуштање деце и младежи у опште.

Члан 46.

Далје одредбе о спровођењу овога закона прописано правиликом Министар Социјалне Политике.

Члан 47.

Овај закон ступа на снагу даном обнародовања у „Службеним Новинама“ и замењује „Уредбу о оснивању Државног Одељења за Заштиту Деце и Младежи“ од 5. фебруара 1916. године, и „Правилник о уређењу Одељења за Заштиту Деце и Младежи“ од 1. октобра 1919. године — списка уредаба Министарства Социјалне Политике Бр. 13 и 14., „Службене Новине“ Бр. 195./1921. године.

Препоручујемо нашем Министру Социјалне Политике, да овај Закон обнародује и о извршењу његовом се стара, властима так заповедамо, да по њему поступају, а свима и свакоме, да му се покоравију.

28. фебруара 1922. год.

у Београду.

АЛЕКСАНДАР, с. р.

Видео и ставно Државни Печат,

Чувар Државног Печата,

Министар Правде,

Д-р Л. Марковић, с. р.

Председник Министарског Савета,

Никола П. Пашић, с. р.

(Следују пописи свију осталих Министара).